

Bijlage: Toelichting wettelijk kader Wwft en Bibob

Wet ter voorkoming van witwassen en het financieren van terrorisme

De Wwft heeft onder meer ten doel het voorkomen van het gebruik van het financiële stelsel voor witwassen en financieren van terrorisme. Van belang is in dit geval op te merken dat de Wwft geen gedoogbeleid kent of dat het gedoogbeleid zich niet uitstrekt tot de Wwft. Inkomsten uit softdrugsverkoop gelden daarom voor de Wwft als uit illegale activiteiten verkregen middelen.

Banken voeren op grond van de Wwft risico-gebaseerd en individueel onderzoek uit naar de cliënt, de aard en doel van de zakelijke relatie en de herkomst van het vermogen. Hierbij dienen zij dus de gehele financiële organisatie van (mogelijke) cliënten te onderzoeken. Uit dit onderzoek kunnen onder andere risico's blijken met betrekking tot de herkomst van vermogen en middelen en/of betrokken (rechts)personen.

Op basis van het Wwft-onderzoek dient een bank een risicoprofiel op te stellen en eventueel maatregelen te nemen om de risico's te mitigeren. Indien een bank concludeert dat de risico's op witwassen dusdanig zijn dat de risico's niet gemitigeerd kunnen worden, mag de bank geen zakelijke relatie aangaan. Een cliënt kan een te hoog risico opleveren indien uit (openbare) bronnen blijkt dat deze betrokken is geweest bij witwassen of indien de vennootschapsrechtelijke structuur dusdanig complex en onduidelijk is dat niet achterhaald kan worden wie de uiteindelijk belanghebbende (UBO) is. Bij cliëntenonderzoek is het uitgangspunt dat de instelling zo nodig onderzoek verricht naar de bron van de middelen die bij de zakelijke relatie of de transactie gebruikt worden om vast te stellen dat deze legaal is. De bank legt verklaringen en objectieve en onafhankelijke documenten over de bron van de middelen als bewijsstukken in het cliëntendossier vast. De instelling stelt waar nodig nadere vragen. Indien een bank aanwijzingen heeft dat het vermogen een mogelijke criminele herkomst heeft en dit – na eventueel verzoek om aanvullende documentatie van cliënt – niet kan uitsluiten, is het risico op witwassen te hoog om een zakelijke relatie aan te gaan.

Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob)

De telers die knelpunten ervaren bij het aangaan van een bankrekening zijn in een eerder stadium gescreend onder de Wet Bibob. Met een Bibob-screening wordt de integriteit van de overheid beschermd: voorkomen wordt dat de overheid criminaliteit faciliteert. Net als de Wwft heeft de Wet Bibob daarmee een poortwachtersfunctie.

Onder de Wet Bibob wordt een antecedentenonderzoek naar de ondernemer en zijn zakelijke omgeving ingesteld. Onderzocht wordt of zij vermoedelijk strafbare feiten of bestuurlijk beboetbare feiten hebben gepleegd, waardoor een risico op misbruik van de aanwijzing bestaat. Met een Bibob-screening wordt ook onderzoek gedaan naar (antecedenten van) de financiers. Om de identiteit van de financiers te achterhalen, kan in dat kader bij de ondernemer informatie opgevraagd worden over het vermogen dat wordt geïnvesteerd in de onderneming. Het onderzoek richt zich hierbij op de (antecedenten van) betrokken partijen en heeft niet tot hoofddoel de financiële stromen zelf in kaart te brengen. Bij indicaties van (eerder) crimineel misbruik door de ondernemer of iemand in zijn zakelijke omgeving (zoals de financier) kan om een nader Bibob-onderzoek verzocht worden bij het Landelijk Bureau Bibob (LBB). Bestuursorganen en het LBB gebruiken bij hun Bibob-onderzoek informatie van opsporingsdiensten, inspecties en uitkeringsinstanties.

Daar waar de Bibob zich richt op de betrokken personen en partijen en hun mogelijke antecedenten, kijken instellingen onder de Wwft naar de daadwerkelijke bron en inzet van financiële middelen en mogelijke **risico's** die daaruit voortvloeien. En gaan zij bij een bepaalde risicogevoeligheid voor witwassen geen (nieuwe) klantrelatie aan. Terwijl een negatief Bibob-advies gebaseerd is op **concrete** (justitiële) informatie en antecedenten. In dat kader is voorts van belang dat na het Bibob-onderzoek nog een proportionaliteitstoets wordt gedaan, op basis waarvan besloten kan worden om af te wijken van een negatieve uitkomst.